

KOLUMBA

Vizuális léptékváltás
A Kölni Egyházmegyei Múzeum léptékváltása

Jószai Ágnes
félévközi DLA kutatási beszámoló
2012-2013 tavaszi félév
témavezető: Fejérdy Péter
opponens: Simon Mariann

szűrés:

- 1. félév: vizuális léptékváltás, a relatív lépték jelensége
- 2. félév: esettanulmány: Kína közelről
- 3. félév: gyűjtőpont helyett gyűjtőpont - kortárs művészeti múzeumok kihívásai
- 3. félév tem.alk.: slow építészet
- 4. félév: a berlini Neues Museum léptékváltása
- 5. félév: analogikus tervezés a természet nyomán
- 6. félév: a kölni Egyházmegyei Múzeum léptékváltása

Nemzetközi tervpályázat: Kortárs Művészeti Galéria, Maribor

Szakirodalom:

Peter Zumthor saját elméleti írásai, munkáiról kiadott könyvek:

- Peter Zumthor: *Thinking Architecture*, Birkhauser, second, expanded edition, 2006
Ebből magyar fordításban:
 - Peter Zumthor: *A szépség kemény magva* – részlet; M. Gyöngy K. fordítása in: Moravánszky Ákos – M.Gyöngy Katalin: *A tér. Kritikai antológia*, Terc Kft., Budapest, 2007
- Peter Zumthor: *Atmospheres*, Birkhauser, 2006
- Peter Zumthor: *Works - Buildings and projects 1979-1997*, Birkhauser, 1999

Méltatások, esszék az elnyert díjak, kitüntetések kapcsán Peter Zumthorról:

- 2013-as RIBA Aranyérem
Yvonne Farrell of Grafton Architects :*Gold Medal 2013 – Peter Zumthor*
www.architecture.com
- 2009-es Pritzker-díj
Pritzker-zsúri méltatása
Philip Ursprung: *Earthworks: The Architecture of Peter Zumthor*
<http://www.pritzkerprize.com>
- 2009 Moholy-Nagy Művészeti Egyetem, címzetes professzor-kinevezés kapcsán
Haba Péter: *Nincs titok*
<http://regi.epiteszforum.hu/node/12612>

Méltatások, esszék az elnyert díjak, kitüntetések kapcsán a kölni Kolumbáról:

- 2011: Architekturpreis BDA-NRW (Bund Deutscher Architekten, Nordrhein-Westfalen) (a 10 kitüntetett egyike)
<http://www.bda-nrw.de/architekturpreise/praemierte-architektur/preise/1/preis/kolumba-kunstmuseum-des-erzbistums-koeln.html>
- 2010 "kap" Kölner Architekturpreis kapcsán
<http://www.koelnerarchitekturpreis.de/>
- 2009: Museumspreis für Kuratoren und Ausstellungsmacher der Kulturstiftung hbs
Gottfried Korff: *A museum in alterity – Attempt at a laudatory speech for the team of curators at Kolumba (Ein Museum im Gegensatz - Versuch einer Laudatio auf das Kuratorenteam von Kolumba in Köln)*
<http://www.kulturstiftung-hbs.de/5403879ab001d6510/5403879bc712f8304/index.html>
- 2008 Wienerberger Brick Award I. díja kapcsán
Brick 08 – die beste Ziegelarchitektur, Brick Award, Callwey, 2008
- 2008 DAM Preis für Architektur in Deutschland
<http://www.dam-online.de/portal/de/Architekturpreise/ArchivArchitekturpreise/1963/0/53154/mod1351-details1/1587.aspx>
- Joachim Cardinal Meisner, kölni érsek avatóbeszéde, 2006 március 22, www.kolumba.de

Cikkek, interjúk Peter Zumthorról:

- Michael Kimmelman: *The Ascension of Peter Zumthor*, New York Times, 2011.03.13. 32.old.
http://www.nytimes.com/2011/03/13/magazine/mag-13zumthor-t.html?_r=0
fordítása: <http://epiteszforum.hu/peter-zumthor-mennybemenetele>
- Rowan Moore: *Peter Zumthor: In pursuit of perfectio*, The Guardian, 2011.06.19.
<http://www.guardian.co.uk/artanddesign/2011/jun/19/peter-zumthor-serpentine-gallery-pavilion>

Cikkek a kölni Kolumbáról:

- Aktuelle Wettbewerbs Scene (Schweiz): *Diözesanmuseum St. Kolumba, Köln*, 01/98
- Bauwelt 2007. 39/18
- Hubertus Adam: *Reduktion und Sinnlichkeit – Peter Zumthors minimalistisch strenger Neubau des Kunstmuseums Kolumba in Köln*, Neue Zürcher Zeitung, 2007. 09.22.
http://www.nzz.ch/nachrichten/kultur/literatur_und_kunst/reduktion-und-sinnlichkeit-1.558848
- Hubertus Adam: *Reduktion und Sinnlichkeit*, archithese 2008/1
- Bettina Carrington: *Kolumba, Art Museum of the Archdiocese of Cologne*, Architectural Record, 2008/01
<http://archrecord.construction.com/projects/portfolio/archives/0801kolumba-1.asp>
- Steve Rose: *The perforated palace*, The Guardian, 2007. november 19
<http://www.guardian.co.uk/world/2007/nov/19/germany.architecture>
- ausbau+ fassade (lehmputz): *Ein Kunstwerk an sich*, 2007/10
- Wolfgang Pehnt: *Diozösanmuseum Kolumba in Köln, Peter Zumthor – Ein Haus für Sinn und Sinne*, Baumeister, B11 2007
- Ellis Woodman: *Zumthor's Cologne modern art is beyond time*,
<http://www.bdonline.co.uk/buildings/zumthor%E2%80%99s-cologne-modern-art-museum-is-beyond-time/3095607.article>
- Alkér Katalin - Meditz Anna: *Kolumba: Egyházmegyei Múzeum, Köln*, Alaprajz, 15.é/3, 2008

Egyéb szempontból érdekes említések:

- Vasáros Zsolt: *Kiállító-tér*, Múzeumi iránytű 7., Múzeumi tárlatok kézikönyve
- Energy Efficient Museum Buildings
Helmut F.O. Mueller TU Dortmund, World Renewable Energy Congress XI, 25-30 September 2010, Abu Dhabi, UAE
- 2002 Velencei Építészeti Biennálé projektleírása a kölni Kolumbáról

- Merlin Bauer
<http://merlinbauer.de/>
<http://www.liebedeinstadt.de/frameset.html>

- Gernot Böhme atmoszféra tanulmány:
Thesis Eleven. Gernot Böhme: *Atmosphere as the Fundamental Concept of a New Aesthetics*
<http://desteceres.com/boehme.pdf>

- átfogó könyv a svájci építészetéről 1980 és 2000 között

Filmek, kisvideók:

- <http://zumthor.tumblr.com/archive>
- Kolumba, rend. Claudia Kuhland,
WDR Fernsehen west.art meisterwerke 06. Oktober 2009, WDR
- Kolumba – der Bau, rend. Ludwig Metzger, 8. Dezember 2007, 21.00, 3SAT
- Manuel Andrack, Markus Brock: Museumscheck, 12. Mai 2013, 18.30, 3SAT
- <http://blip.tv/vernissagetv/peter-zumthor-399057>
- <http://blip.tv/vernissagetv/kolumba-art-museum-400497>
- <http://vernissage.tv/blog/2007/09/24/peter-zumthor-speaks-about-museum-kolumba-cologne-part-12/>
- <http://www.youtube.com/watch?v=w-GVfwQ3pfw>
- <http://www.youtube.com/watch?v=c5A3SfGLo0U> Valsról

Kiállítási anyagok:

- Zumthor workshop: Drawings, Models, Materials, Köln, 2001 november

A múzeum honlapja:

www.kolumba.de

Múzeumi kiadású kötetek:

- *Auswahl eins*
Ort / Geschichte / Sammlung
Das Standardwerk zu Kolumba
ISBN 978-3-931326-56-X
- *Auswahl zwei*
Architektur / Sammlung / Ausstellungen 2007–2010
Bestandskatalog und Architekturbuch
ISBN 978-3-9813182-4-1
- *Kolumba – Ein Architekturwettbewerb in Köln 1997*
Verlag der Buchhandlung Walther König, Köln 1997, ISBN 3-88375-299-1
- *Kolumba - Sonderheft der tschechischen Fachzeitschrift Salve*
(Revue für Theologie, geistliches Leben und Kultur)
- *150 Jahre* Diözesanmuseum Köln, Köln 2003, ISBN 3-87034-071-1
- Peter Zumthor, Künstlerheft
»...im Fenster«
erschienen zur Werkstatt-Ausstellung, Köln 2001
(Zumthor workshop: Drawings, Models, Materials)

A meghívott egyéb tervezők pályaműveiről:

- David Chipperfield
[El Croquis 87+120: David Chipperfield 1991-2006](#), p. 154-157

Pazár Béla ?

gépész ?

ki még ?

Cságoty Ferenc ?

Fejérdy
Péter ?

Zumthor maga ?

kritikusok ?

kölni polgár ?

Alkér Kati ?

Haász Ferenc ?

Simon Mariann ?

felmagasztalók ?

Claudia Stoppkotte
kölni építész ?

személyes vélemény
és helyszíni térélmény?

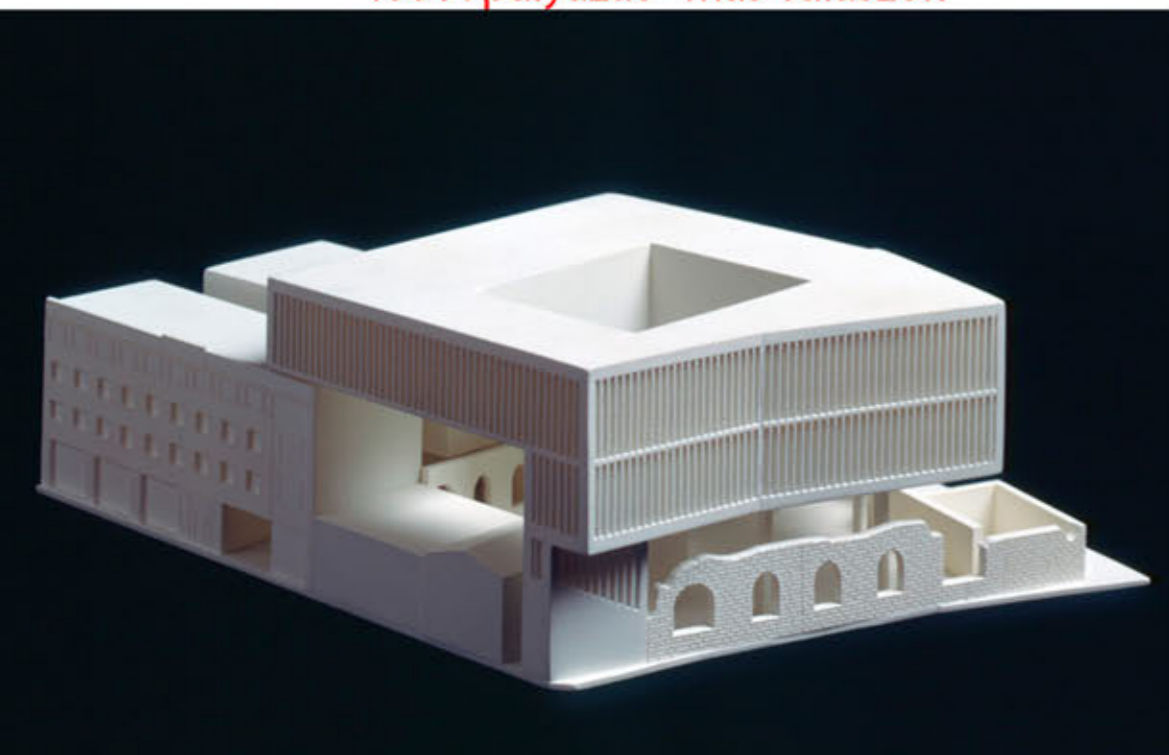
Lévai Tamás

előtörténet - kövekbe, téglába írt évszázadok

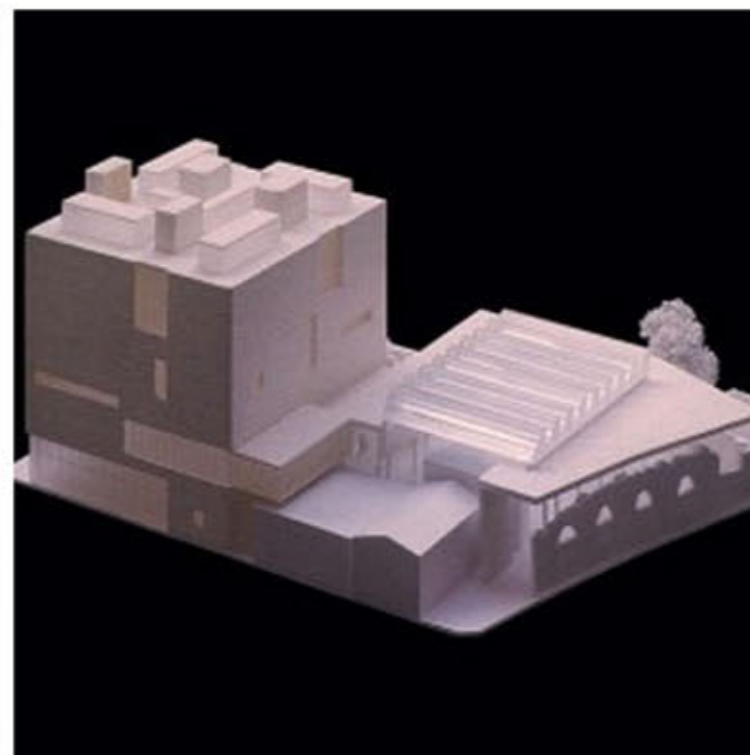

- 1. század közepéből falmaradványok (városalapítás kora)
- 8. századi eleji Meroving kori, későrómai ház apszisa
- 9-13. század közöttől a későrómai St. Kolumba templom három római alapja, középkori temető maradványai
- 1853-ban alapított múzeum sorsa
- második világháború bombázásai
- 1949 Gottfried Böhm csaknem provizórikus ortogonális kápolnája a csodálatosképp megmaradt gótikus Mária szobor számára
- ideiglenes nyílásbefalazások
- 1970-es évek ásatásai, védőtető, pusztulás
- vízió, 1996-os tervpályázat
- 1997-2007 között egyeztetések, építkezés

1997: pályázat - más válaszok

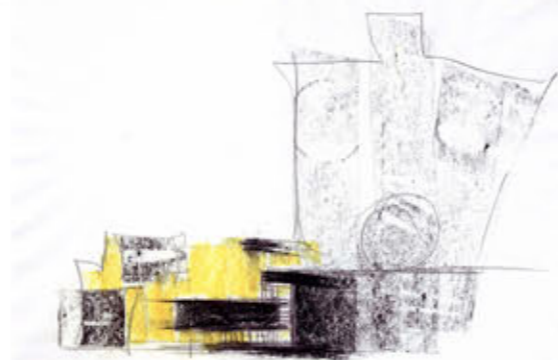
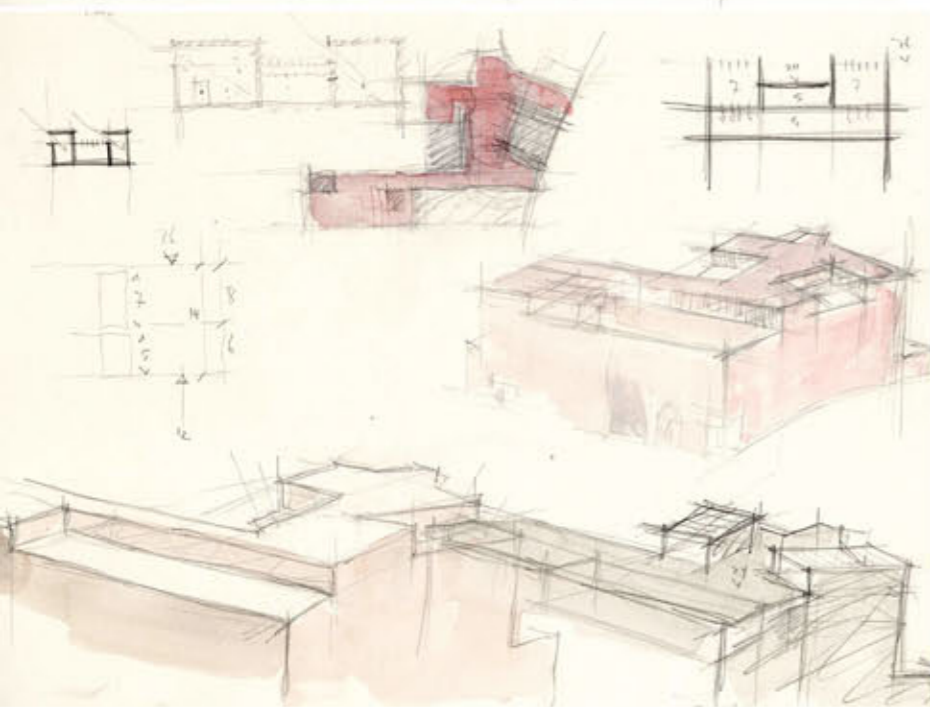
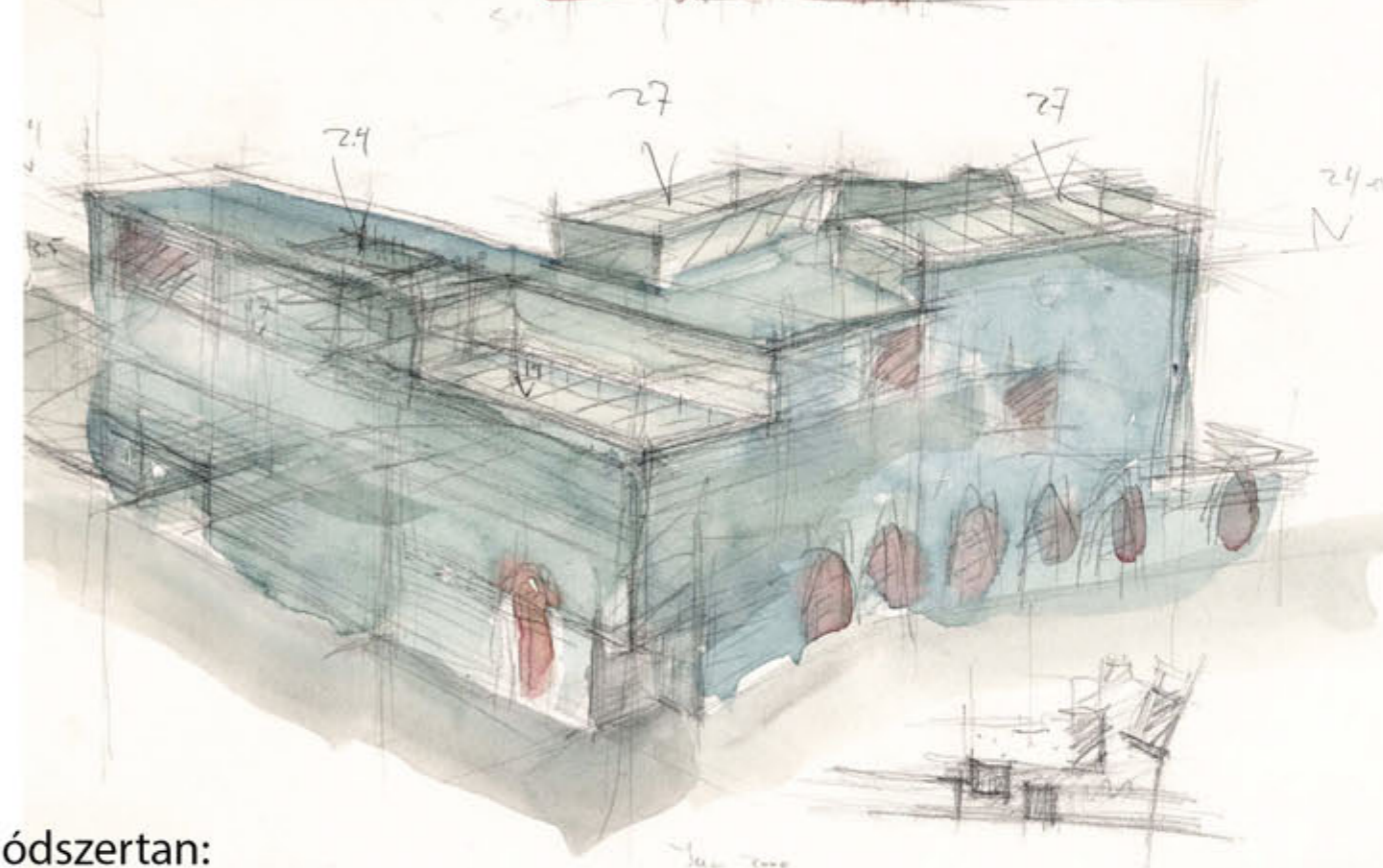
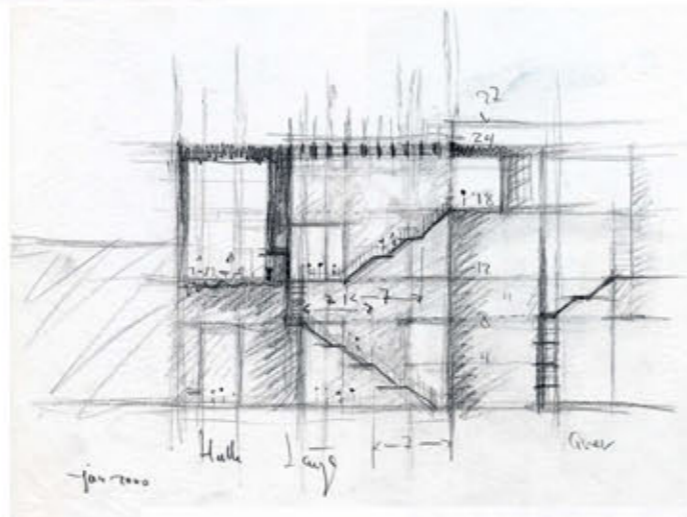
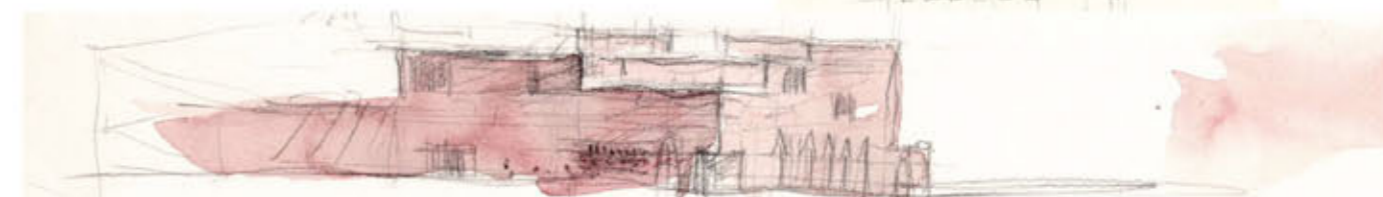
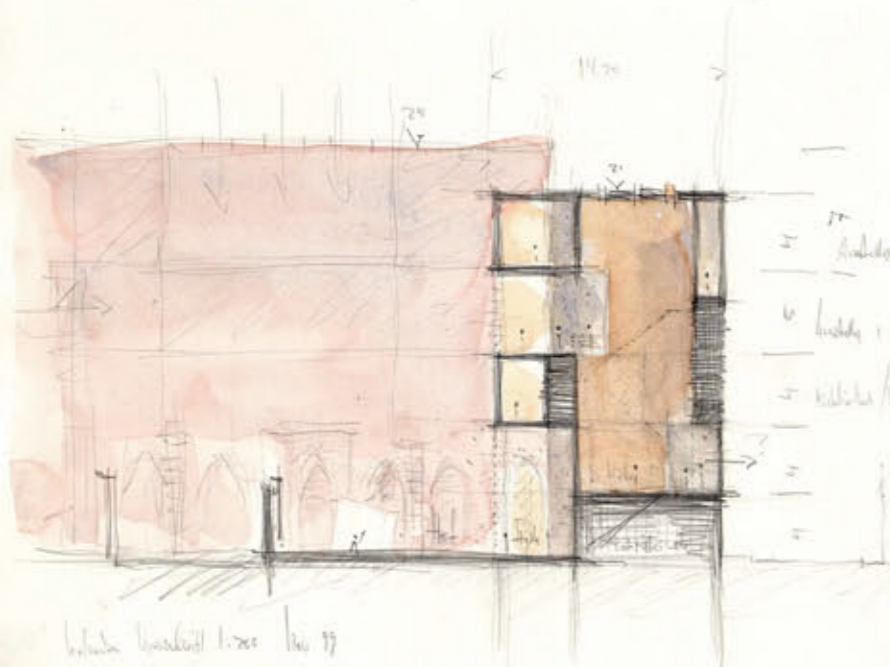
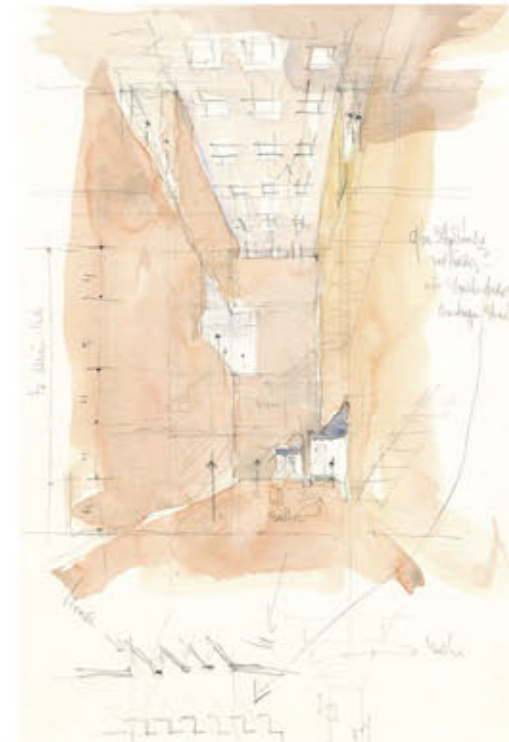
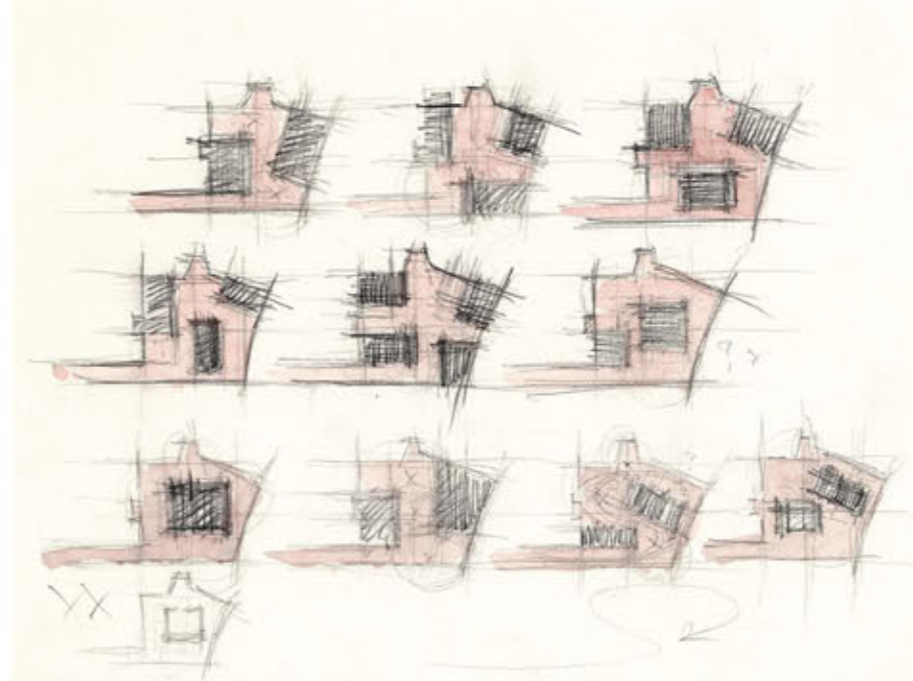
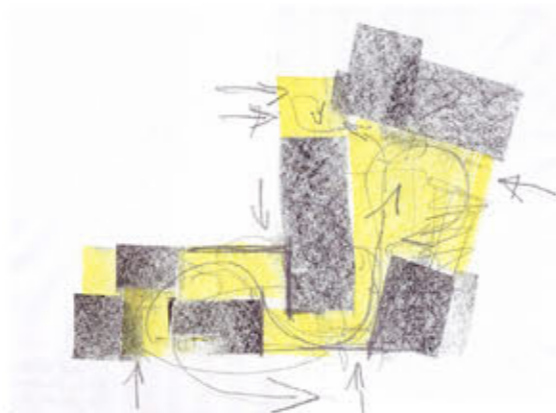
Simon Ungers

David Chipperfield

... ..

1997-2007: zumthori terv alakulásának folyamata, intenzív párbeszéd

- cizellálódó, játékosabb tömeg
- koherensebbé, kapcsolódóbbá válás: alulról származtatott alaprajz és térbeli viszonyok
- még sokrétűbb rétegzettség

- módszertan:
 - belülről kifelé tervezés, a forma az utolsó figyelembe veendő szempont
 - ikonszerűség kerülésének eszközei: expresszív vonalak mellőzése, tektonika hangsúlyozása
 - képszerűség kerülése: anyagok által
 - számos modell a térbeliség kikísérletezésére, ám ez is az atmoszféra megjelenítésének eszközeként, s nem elsősorban a külső forma csiszolása érdekében

vizuális léptékváltó test / szoborszerűség / egységkeresés

“Rések az összeforrasztottban

Az épületek mesterséges alkotások. Külön részek összeillesztéséből jönnek létre.

A befejezett tárgy minőségét nagyban befolyásolja a kapcsolatok minősége.

A szobrászatban létezik olyan hagyomány, mely megpróbálja minél kevésbé láttatni a különálló részek illesztését a befoglaló forma hangsúlyozása érdekében.

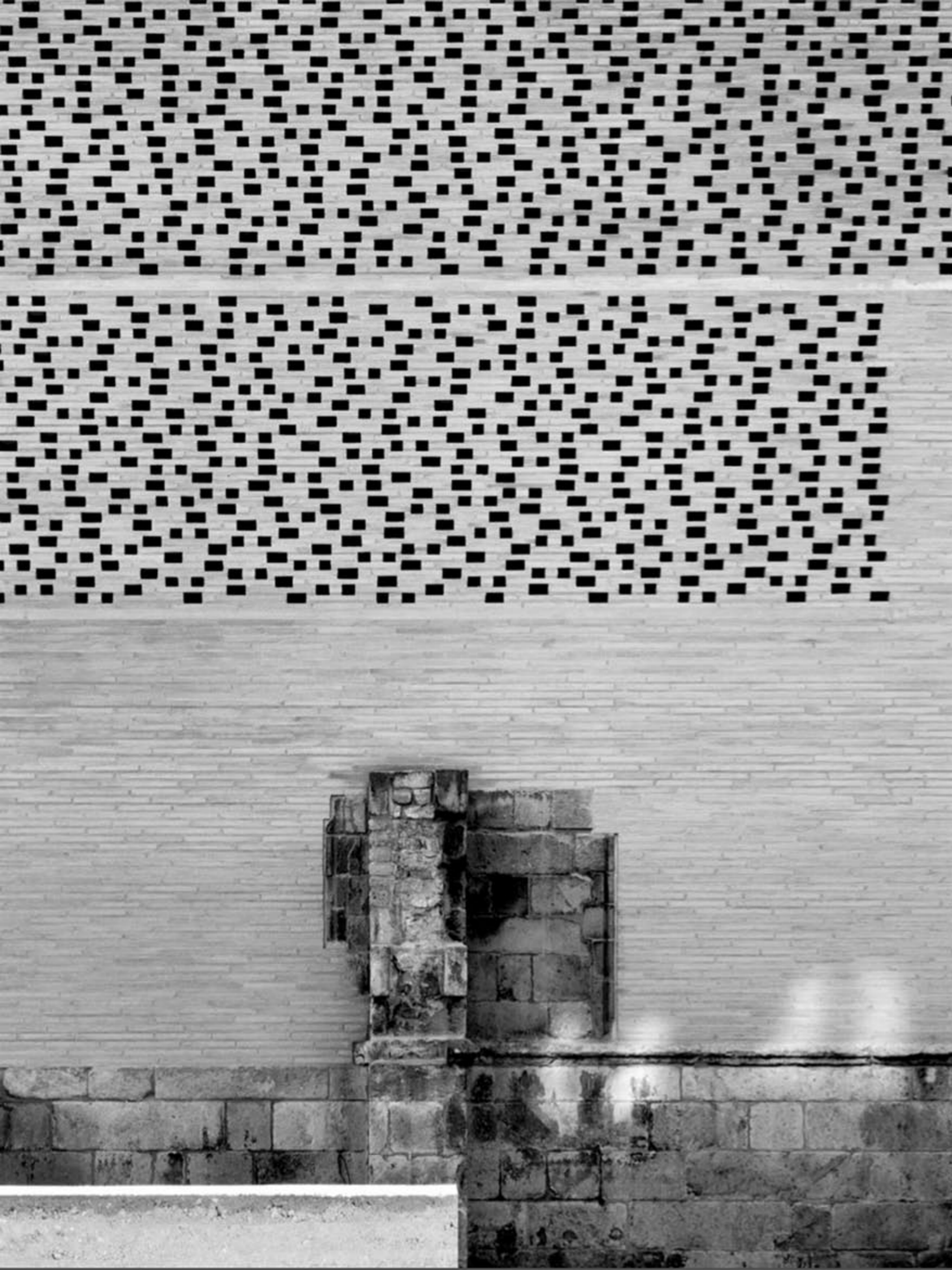
Richard Serra acél tárgyai például éppoly homogénnek és egységesnek tűnnek, mint a klasszikus szobrászati hagyomány kő és acél szobrai...

Az Egész észlelését nem zavarják meg lényegtelen részletek...

Az építészetnek mindig is kihívása lesz, hogy számtalan részletből, különböző funkciókból és formákból, anyagokból és méretekből hogyan tud Egészet szőni..

A formai részletek adják meg a finom átmeneteket az épület nagyobb méretein belül.

A részletek adják a forma ritmusát, meghatározzák az épület láttatott léptékét.” (Thinking Architecture)

anyagszerűség / az anyag lényege / egyedi, személyes anyaghasználat:

1. pályázati kiírás:

“helyteremtő építészet, visszafogott de tartós anyagok, minimális technika, egyszerű és funkcionális részletképzés, gondos és anyaghelyes kivitelezés....a kívánalom”

2. Joseph Beuys - anyagok mitológiája

3. zumthori vélekedés:

ősi, elemi anyaghasználati tudásunkkal felvértezve, precíz és érzékeny módon hozzányúlva, az anyag kulturálisan közvetített jelentésén is túlmutatva a bennük rejlő kiemelkedő minőséget előcsalogatva egyfajta téri költőiséget hozhatunk létre. Ennek feltétele, hogy az építészet képes legyen helyes, jelentéssel bíró helyzetet teremteni az anyagok számára. Egyedi anyag egyedi kontextusban új megvilágításba helyezheti az anyag lényegét.

Ha az építészet célja nem a formaalkotás, akkor az anyaggal való bánás mikéntje?
maga az anyag megmunkálásának folyamata?
az anyaggal való kísérletezés?

4. Kolumba:

meglévő kő, téglák, rom
dán egyedi téglák, habarcs, vakolat, terazzo, speciális faanyagok, bőr, textil, “láthatatlan” üveg öszjátéka és anyagszerűsége

5. megvalósulás finomsága

6. kritikai lehetőség:

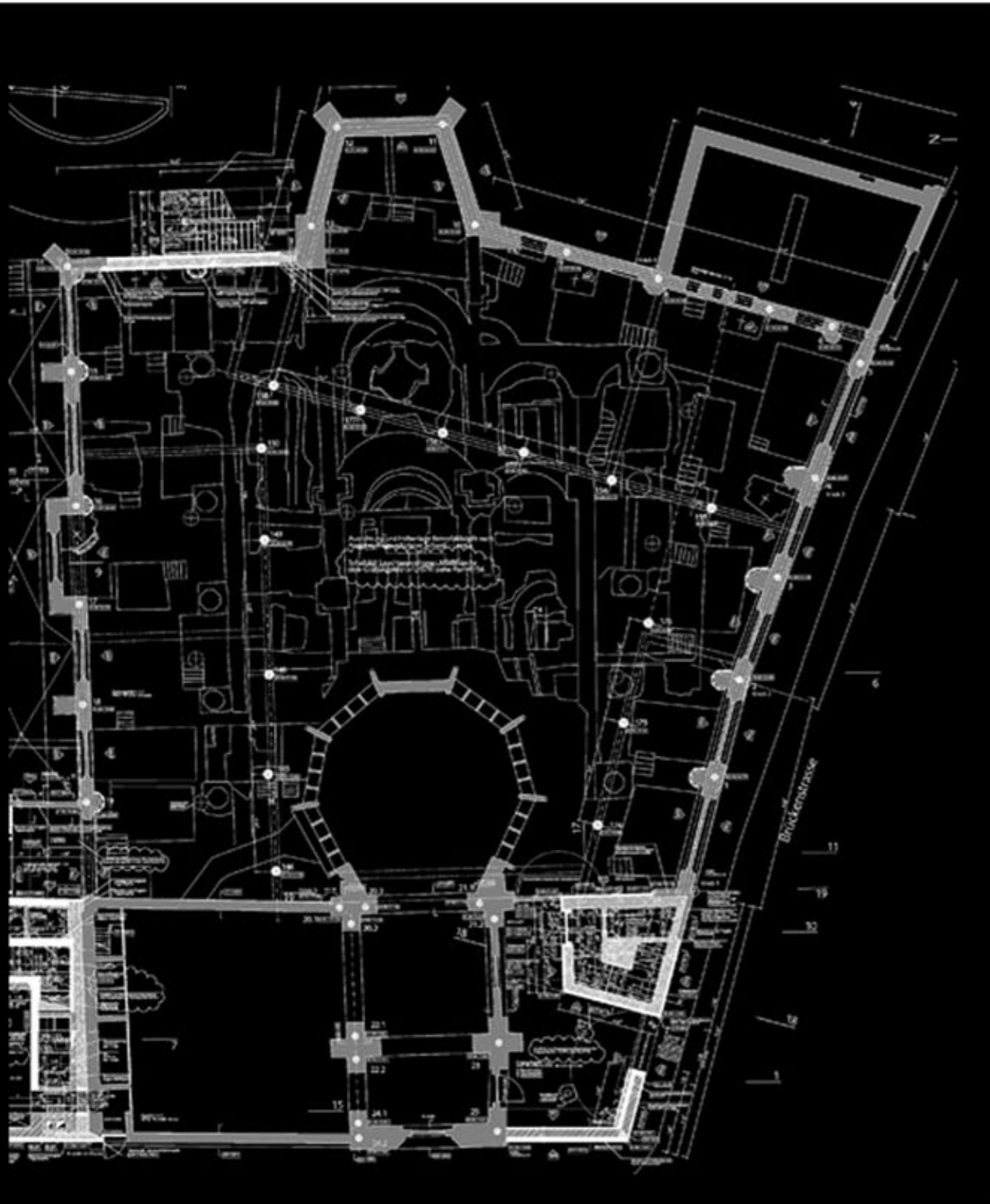
régimódi anyagok?
luxusba hajló, pazarló anyagok?

7. anyagok vibrálásának helyszíni megélése

összefonódó építészet és műtárgy

- idei évad kiállításának címe: art is liturgy ?
--- architecture is liturgy ?
- szakrális tárgyak - mindennapi tárgyak
- szakrális táj - profán, elemi, ősi építés felmagasztosulása
- új stratégia: a "kevés" Wunderkammerja
- az eszenciálisat kereső építész
és a feleslegesen nem kérdező, nem válaszoló kurátor
- a kiállítóterek térszervezése tekintetében irányított bejárás,
cellás és áramló terek keverékeként
- a kiállítási tárgyak tekintetében felszabadító séta korokon
és műfajokon átívelő módon
(nincs se kronologikus, se stiláris, se médiumbeli összefüggés,
helyette párba, sorba állított műtárgyak párbeszéde)

régi és új viszonya / téri és időbeli kérdések

IDŐ

intervallum: két évezred európai kultúrtörténetének lenyomata,

pillanat: az érzékekkel is érzékelhető kölni valóság

anyagbeli összekötő kapocs: masszív kő, régi téglá és új, egyedi téglá házassága

egykor szakrális tér - ma szakrális kulturális,

mutatja a kor, az ethosz változását

lassú építés

Kolumba: névátöröklődés:

személy » mítosz, szent » szentnek emelt tér » önálló tér » jel

TÉR

régi és új fugamentes csatlakozása

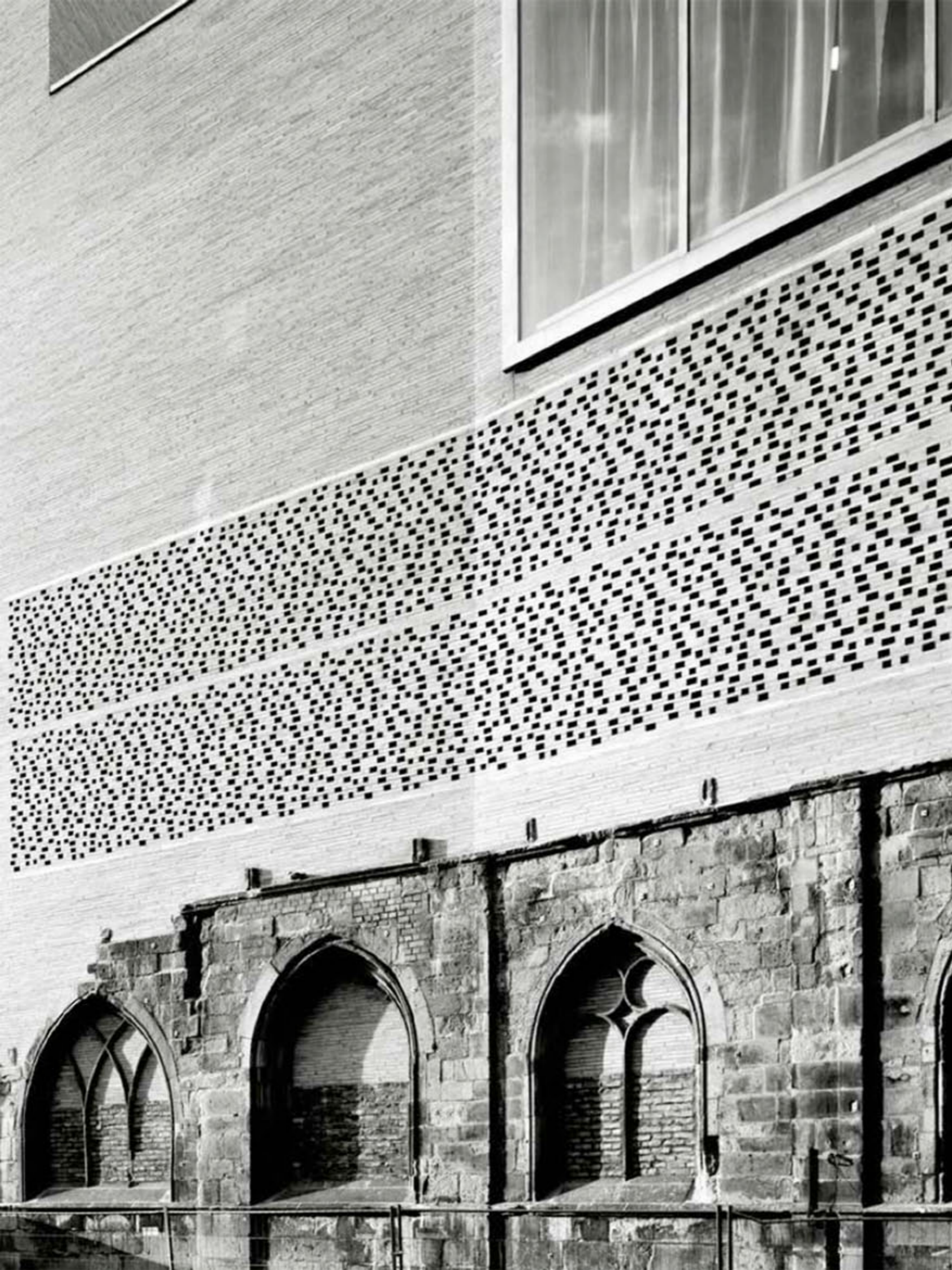
burok-képzés: egységesítő téglaköpeny

tériség : a régi újonnan térbe húzott tömege

rétegzettség - mint egy fa évgyűrűinél leolvasható rétegek

vagy üledékek

felhívja a figyelmet annak fontosságára, hogy meglévőhöz építkezzünk

kint és bent , zárt és nyitott határelmosódásai

- épületbelső + város viszonya belső nézőpontból:
 - az épületen belüli, irányított mozgás során váltakozó
 - a belső nem zárt ékszerdoboz!erős kapcsolatot teremt a patchwork-várossal, a csúnyával
- környezet + épület viszonya külső nézőpontból:
 - rá- és átlátások magaslati pontokból,
 - belátás a "bross"-ablakokon,
 - kiszüremelő esti fények
- épület az épületben
- híd az épületben
- befalaztatott gótikus nyílások
- várjellegű és kalitkaszerű gesztus kettőssége (erős, védő mégis áttört, könnyed)
- ráépülő és lebegő ambivalenciája
- "természet" » belső kert az egykori temető helyén, páció az egykori sekrestye helyén (típus: fallal körbezárt, de ég felé nyíló)
- "zárt tér" » sokrétűen szakad fel:
 - különböző hasítékok » a fény-árnyék múzeuma
 - szűrőfal(természetes fény, hangok, zajok, illatok, fuvallatok)

érzéki tér, atmoszféra megélése

“Museum der Nachdenklichkeit”

az elmélyülés múzeuma
a csend tere

fizikailag, intellektuálisan
és érzékszerveinken keresztül is

tehát jelenléttel, előzetes megismeréssel
és nyitott szemmel-füllel-szívvvel

május 20-25: Köln

Köszönöm a figyelmet!

